

אבן בוחן

מיצוי דין עם יידוי אבנים וזריקות
בקבוקי תבערה ביהודה ושומרון
כמדד להרתעה מול מאמץ ג'יהאד
מערכתי ועממי

סא"ל במיל' ירון בוסקילה

סא"ל במיל' מוריס הירש

הביטחוניסטים

מחלקת המחקר

ינואר 2022 / שבט ה'תשפ"ב

על תנועת הביטחוניסטים

הביטחוניסטים הינה תנועה המונה למעלה מ-3,000 קצינים בכירים, מפקדים ולוחמים במילואים מכלל זרועות הביטחון שקמה על מנת להגן על צרכיה הביטחוניים של מדינת ישראל באופן שיאפשר את קיומה ושגשוגה לדורי דורות.

הקו שלנו ברור: אנו דבקים בזכותה של מדינת ישראל לשכון בגבולותיה הבטוחים, הם גבולות ארץ ישראל; מאמינים כי צרכיה הביטחוניים של מדינת ישראל נמצאים בראש סדר העדיפויות הלאומי; ומאמינים כי למדינת ישראל אין את הפריבילגיה להפסיד באף מלחמה. על צה"ל לפעול בחופשיות בכל מרחב בכדי לממש את אחריותו ולהגן על מדינת ישראל.

נבהיר כי התנועה איננה מפלגתית, אלא רואה לנגד עיניה את הערכים והחזון המגדירים אותה.

הועד המנהל של התנועה: האלוף במיל' גרשון הכהן, האלוף במיל' יצחק ג'רי גרשון, פרופ' אלכסנדר בליי, תא"ל במיל' אמיר אביבי (מנכ"ל)

בין חברי התנועה: האלוף במיל' יוסי בכר, האלוף במיל' דני ביטון, תא"ל במיל' הראל כנפו, תא"ל במיל' אביגדור קהלני, תא"ל במיל' יוסי קופרווסר, סא"ל במיל' ירון בוסקילה (מזכ"ל)

על מחלקת המחקר

מחלקת המחקר של תנועת הביטחוניסטים שמה לנגד עיניה להיות קול מוביל, רלוונטי ודינמי בדיון הציבורי בישראל שדרך מחקר יישומי מספק לציבור ולמקבלי ההחלטות כלים נחוצים להתמודד עם המציאות המדינית-ביטחונית המתפתחת, תוך השרשת עקרונות וערכי הביטחון הלאומי של מדינת ישראל על מנת שתשגשג לדורי דורות כמדינת הלאום של העם היהודי.

אנו מקדמים שיח ענייני, מקצועי ומזמין הלוקח בבסיסו את עקרונות וערכי הציונות והביטחון הלאומי של ישראל בתור נקודת פתיחה מובנת מאליה. אלה כוללים את זהותה של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, הישענותה על החזון הציוני, ביטחון לאומי שנבנה מבפנים כלפי חוץ ממנו נגזרים עקרונות משילות וריבונות, שליטה ביטחונית מלאה של צה"ל במרחב, עוצמה כמקור לשלום, טיפוח ההון האנושי ועיקרון האומה המתגייסת.

פעילות המחלקה סובבת סביב שני מישורים משלימים: מחקר ותיווכו. אנחנו מספקים דו"חות, מחקרים וניירות עמדה המתמקדים בנושאי הליבה שלנו, בשילוב המלצות מקצועיות. מחקר זה מונגש לציבור ולמקבלי ההחלטות באמצעים שונים, מפגישות עם מקבלי החלטות דרך הופעות בתקשורת ועד הרצאות פתוחות.

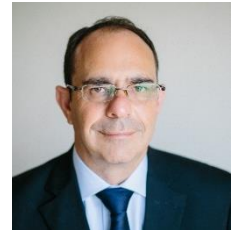
אנו רואים כנר לרגלינו את החינוך וההכשרה של הציבור ככלל והדור הצעיר בפרט.

על מחברי המסמך

סא"ל במיל' ירון בוסקילה, לשעבר קמב"צ איו"ש, קצין מבצעים מיוחדים, מפקד בא"פ דרום וסמח"ט חטיבה 14 באוגדה 252. בעל תואר שני במנהל עסקים מהמכללה למינהל.

סא"ל במיל' מוריס הירש, מילא שורה של תפקידים בפרקליטות הצבאית ובראשם ראש התביעה הצבאית ביהודה ושומרון, כיום ראש המחלקה המשפטית במכון "מבט לתקשורת פלסטינית". מתמחה בלחימה משפטית נגד הטרור, העמדה לדין של מחבלים, הרשות הפלסטינית והדין הבינלאומי. בעל תואר במשפטים.

פורסם: ינואר 2022 / שבט ה'תשפ"ב

הוגש כחומר רקע לדיון בועדת ביטחון הפנים בכנסת בנושא: "אי מיצוי הדין עם מידיי אבנים וזורקי בקבוקי תבערה"

יום שלישי, 11 בינואר 2022, ט' בשבט תשפ"ב

מוזמנים: המשרד לביטחון הפנים, משטרת ישראל, משרד הביטחון, צה"ל, מג"ב, משרד התחבורה והבטיחות בדרכים, משרד הבריאות, משרד המשפטים, פרקליטות המדינה, הסניגוריה הציבורית, מרכז השלטון האזורי, מועצה אזורית מטה יהודה, מועצת יש"ע, הנהלת בתי המשפט, מועצה אזורית שומרון, מועצה אזורית מטה בנימין, ארגון הצלה ללא גבולות, האגודה לזכויות האזרח, ההסתדרות הלאומית.

תמונה בשער: הצלה ללא גבולות, t.me/hatzhalhyosh

תקציר מנהלים

- **תופעת יידוי האבנים זריקת בקבוקי התבערה (בקת"בים) במרחבי יהודה ושומרון הפכו ממטרד טקטי לאתגר אסטרטגי** המערער את תחושת הביטחון של האוכלוסיה האזרחית, ותורם ליציבות והמשכיות הג'יהאד הפלסטיני ברמה יומיומית. ככזה, **אתגר זה דורש מענה מערכתי רב-שכבתי.**
- **מימדי תופעה זו אינם מותירים מקום להנחה שמדובר במפגעים בודדים, אלא ביטוי קצה למערכה של הסתה ממסדית לג'יהאד נגד ישראל** מצד הרשות הפלסטינית כמו גם תנועות כגון חמאס.
- **צורות טרור אלו הן הנפוצות ביותר, בין היתר בשל זמינות כלי הנשק, החיכוך היומיומי בין האוכלוסיות שיוצר שפע הזדמנויות לביצוע, לצד היעדר הרתעה מבצעית ומשפטית.**
- **כיום יש ברחבי יו"ש כ-20 מוקדים ידועים של יידוי אבנים, על פי רוב לאורך צירי הנסיעה והן בנקודות הפרות סדר סמוך לגדר המערכת.** מדובר על פי רוב בצעירים בגילאי 10-20 אל מול כוחות צה"ל, לעיתים בעידוד מסיתים מקומיים וארגוני שמאל קיצוני.
- **בשנת 2020 דווח על 1,884 פיגועי יידוי אבנים ו-496 זריקות בקת"בים, שגרמו לפציעתם של 154 אזרחים וחיילים.** בממוצע, **בשנת 2021 חלה עלייה של 210% בפיגועי יידוי אבנים ו-156% בזריקות בקת"בים לעומת השנה הקודמת.**
- **צה"ל והמשטרה פועלים מול איום זה דרך פיזור, מארבים ומעצרים.** עיקרי האתגרים כוללים את צפיפות האיזורים מהם מבוצעים הפיגועים, סיוע פנימי להימלטות, ריבוי הזירות אל מול סד"כ הכוחות, וחוסר האפקטיביות המבצעית של האמצעים הצה"ליים אל מול התופעה, שחרור או אי המשך מעצר הנתפסים, הוראות פתיחה באש מכבידות והליך משפטי שמסתיים בעונש מקל.
- **מבחינת כלל התיקים שנפתחו נגד מפגעי אבנים ובקת"בים בשנים 2019-2020 עלתה תמונה חמורה של הקלה משמעותית מצד בתי המשפט האזרחיים והצבאיים בעונשים בפועל לעומת העונשים הקבועים בחוק עד כדי עונשי מאסר קצרים ב-95% מהקבוע בחוק, לעיתים ימים ספורים או חודשים ספורים בלבד. ב-11% ממקרי יידוי האבנים לא נגזר עונש מאסר כלל, על אף שנסיבות אי גזירת עונש המאסר אינן ידועות ומצריכות בחינה אינדיבידואלית של התיקים.**
- **ממוצע העונשים עומד על 8.3 חודשי מאסר בלבד בגין יידוי אבנים ו-13 חודשי מאסר בלבד בגין זריקת בקת"בים, לעומת העונש המקסימלי הקבוע בחוק העומד על 10-25 שנה, בכפוף לנסיבות.**
- **בנוסף, בדיקה השוואתית גילתה שנתח משמעותי ממספר האירועים המדווחים אינם מסתיימים בכתב אישום: במחצית הראשונה של שנת 2020 רק 21% מאירועי יידוי האבנים המדווחים ו-33% מאירועי זריקת הבקת"בים המדווחים הסתיימו בכתב אישום.**
- **פערי ההתמודדות** כוללים חוסר תיאום בין היחידות, מחסור בסד"כ חוקרים ולוחמים, פערים מודיעיניים ו"מתחם ענישה מקובל" בבתי משפט לעומת העונשים שקבע המחוקק.
- **ההמלצות** כוללות הגדרת איזורים מסויימים בעלי סיכון גבוה לפגיעה בנפש כתוצאה מיידוי אבנים וזריקת בקת"בים, המצדיקים בתור פיגוע מסכן חיים נקיטת פעולות הגנתיות כגון ירי על מנת לנטרל; ריכוז מאמץ למעצר מגייסי, מעודדי, ומכוויני המפגעים; מערכת מחשוב עם מסד נתונים לצורך סנכרון; וגיבוש חקיקה שתאפשר ענישה ראויה ומחמירה עם מעורבים בביצוע פעולות טרור.

תוכן

6	הקדמה.....
8	נתונים.....
9	מאפיין האירועים.....
11	פערים ענישתיים בין קביעת המחוקק לעונשים מצד בתי המשפט.....
12	פערי התמודדות.....
12	המלצות.....
14	נספח א' - סעיפי החוק הרלוונטיים.....
18	נספח ב' - פערים מספריים בין העונשים הקבוע בחוק לעונשים הנגזרים בפועל.....

הקדמה

תופעת יידוי אבנים וזריקת בקבוקי תבערה (בקת"בים) במרחבי יהודה ושומרון הן מהביטויים הנפוצים והקטלניים ביותר בשנים האחרונות של ההתמודדות הישראלית מול ההתקוממות הג'יהאדיסטית הפלסטינית. **ממטרד טקטי השמור ללוחמי הקצה, הפכה תופעה זו לאתגר אסטרטגי המערער את תחושת הביטחון של האוכלוסיה האזרחית, כמו גם תורם ליציבות והמשכיות הג'יהאד הפלסטיני ברמה יומיומית. ככזה, אתגר זה דורש מענה מערכתי רב-שכבתי.**

מאז תחילת ימי האינתיפאדה הראשונה, נפוץ יידוי אבנים על ידי פלסטינים לעבר כלי רכב של יהודים וצה"ל בכל רחבי יהודה ושומרון וכן מתחומי יהודה ושומרון לעבר רכבים הנוסעים לאורך גדר הביטחון (כביש 6 ואיזורים אחרים). כמו כן, מיידים פלסטינים אבנים על חיילי צה"ל הפועלים בתוך יהודה ושומרון ברגל או ברכב. יידוי אבנים היה אחד המאפיינים הבולטים של שנותיה הראשונות של האינתיפאדה הראשונה (שאף כונתה "אינתיפאדת האבנים"). יידוי האבנים נמשך גם בעשורים לאחר מכן. על פי נתוני צה"ל ממוצע יידוי האבנים עומד על כ-4,000 מקרים של יידוי אבנים בשנה, כאשר כ-3,000 מתוכם לעבר צירי התנועה.

מימדי תופעה זו אינם מותירים מקום להנחה שמדובר במפגעים בודדים. התקוממות עממית אלימה זו, בה משתתפים אלפי פלסטינים מדי שנה, היא ביטוי הקצה למערכה של הסתה לג'יהאד נגד ישראל מצד הרשות הפלסטינית, בין היתר בספרי הלימוד, בעידוד ג'יהאד באמצעי התקשורת וברשתות החברתיות, במדיניות תמרוץ הטרור דרך משכורות למחבלים וספיגתם למנגנוני הרשות בעת שחרורם, וביצירת תרבות דה-לגיטימציה לקיומה של מדינת ישראל, לצד עליית קרנן של תנועות כגון חמאס שמעודדות ביצוע פיגועי טרור נגד חיילי צה"ל ואזרחי ישראל.

פריחתה של צורת טרור זו התאפשרה כתוצאה של התמזגות בין חמש הסיבות העיקריות הבאות:

1. **עלות** – התשתית האופרטיבית הפשוטה יחסית הדרושה להוצאת פיגוע מסוג זה לפועל, בין אם זמינותם של אבנים וסלעים הקיימים במרחב ואינם דורשים התארגנות משמעותית מוקדמת, או הקלות יחסית להכנת בקבוק תבערה.
2. **תועלת** – הקלות להשגת תוצאה רצויה מבחינת המפגעים, קרי מדד הנפגעים הפוטנציאליים בגוף ובנפש כתוצאה מפיגוע זה, לצד אפקט תודעתי של ירידה בתחושת הביטחון בתנועה בצירים ובמרחב.
3. **הזדמנות** – מכורח החיכוך היומיומי בין האוכלוסיה הפלסטינית לזו הישראלית ולכוחות הביטחון, בידי המפגעים שפע הזדמנויות להוציא פיגוע מסוג זה לפועל.
4. **היעדר הרתעה מבצעית** – העדפת כוחות הביטחון עד לאחרונה להימנע מחיכוכים עם פיגועים מסוג שנחשב לקל יותר, והתמקדותם בסיכול ובמעצר מפגעים המתכננים או מוציאים לפועל פיגועי ירי, חטיפה, מטעני נפץ ואחרים. זוהי צורת **טרור מסכן ולא מסתכן**, שבה קטלניות הפיגוע אינה עומדת בקנה אחד עם מרחב התגובה של המטרה.
5. **היעדר הרתעה משפטית** – העדפת בתי המשפט הצבאיים והאזרחיים להקל עם המחבלים ולהימנע ממיצוי הדין עם אותם מפגעים מסיבות שונות, תופעה שניתן למדוד בעזרת הפער בין העונשים שקבע

המחוקק לבין העונשים בפועל שנדון לו המפגע. בנוסף, למרות מימדי התופעה של יידוי אבנים, בפועל רק מחבלים מעטים מובאים לדין. תלונות רבות, ייתכן ואף מרבית התלונות, נסגרות על ידי גורמי משטרת ישראל בעילה של "עבריון לא נודע".

לכבוד: [REDACTED]
קריית ארבע 9010000

הודעה על החלטה שלא להוסיף לחקור או שלא להעמיד לדין פרטים כלליים

408982 /	2017	מספר תיק פלא	אחמ חברון	יחידה
פ.א.	סיווג תיק	12:39	כ"ב אלול תשע"ז	13/09/2017
חסי' מסמך בתיק	4352 - 2801 - 2017 - 6	מס' תיק מסוף	029969473	טלפון
029969495	פקס	גבעת האבות, קריית ארבע	כתובת	נושא המסמך

סימוכין:
תלונת מרח"ר: 12/09/2017
שהוגשה ביום זה: חקירות חברון

1. לאחר בדיקת תלונת החלט על סגירת התיק בתאריך 12/09/2017 על ידי יחידה.

רפק	אריה	מרדכי	רכז מחלק חקירות
דרגה	שם משפחה	תפקיד	

וזאת מן הסיבה: עבריון לא נודע.

2. לתשומת לב: על החלטה מהס' 64-65 לחוק סדר הדין הפלילי, [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, לפי סעיפים 64 ו-65 לחוק סדר הדין הפלילי, [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, את הערר עליך להגיש באמצעות הגורם שהודיע לך על הסגירה. עליך לציין במפורש כי הינך מגישה ערר על ההחלטה.

הערות:
* בהתאם לסעיפים 59, 62 (בהתאמה) לחוק סדר דין הפלילי נוסח משולב, התשמ"ב - 1982

בכבוד רב, פרטי מפיק הטופס:
מ"א 574632

שם פרטי	שם משפחה	עוזי
מקום השירות	תפקיד	לוי
אחמ חברון	רכז חקירות	

הודעה על אי העמדה לדין באירוע יידוי אבנים בשל אי ידיעת זהות המחבל

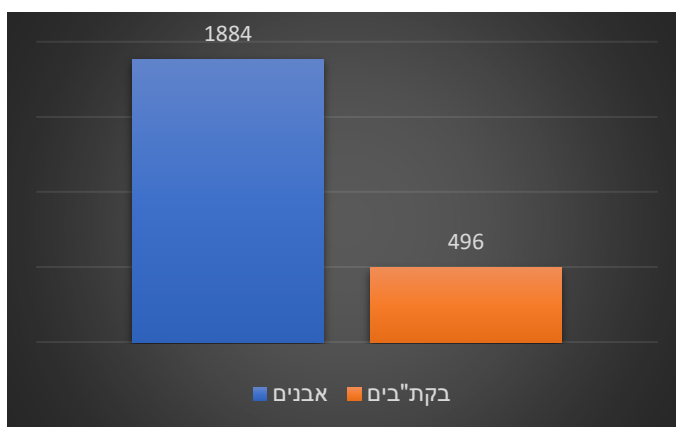
נתונים

בשנים האחרונות נרצחו מספר בני אדם כתוצאה מפגיעי יידיי אבנים, ביניהם אשר ויונתן פלמר, אדל ביטון, אלכסנדר לבלוביץ', רונן לוברסקי ועמית בן יגאל. מדי שנה נפצעים עשרות תושבים וחיילים מיידיי אבנים וכן מתרחשות תאונות דרכים הנגרמות כתוצאה מיידיי האבנים. כיום יש ברחבי יהודה ושומרון **כ-20 מוקדים ידועים של זריקות אבנים**. על פי רוב מוקדי יידיי האבנים הנם מוקדים קבועים הן לאורך צירי הנסיעה והן בנקודות הפרות סדר סמוך לגדר המערכת.

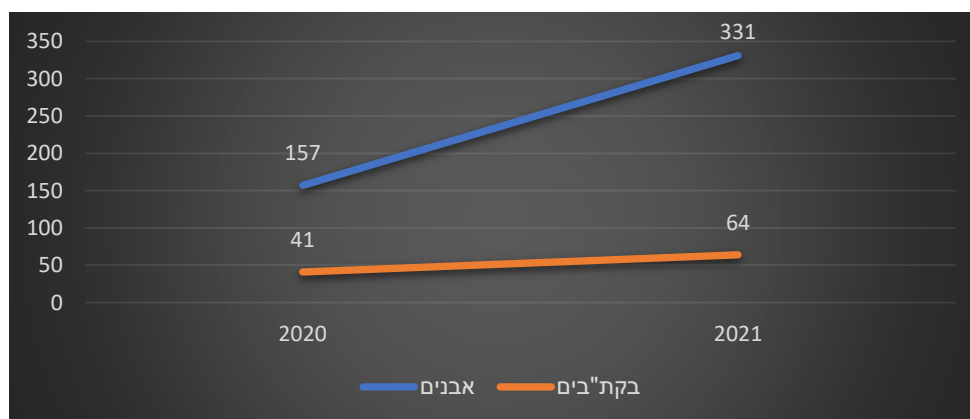
עפ"י הנתונים של גופי ההצלה, במהלך שנת 2020 נפצעו 56 חיילים, 27 לוחמי מג"ב ושוטרים ו-71 אזרחים כתוצאה מיידיי אבנים. בנוסף לכך ניזוקים כלי רכב רבים מידי שנה ומשולמים לנפגעים פיצויים מכספי המדינה באמצעות מס רכוש.

נפגעים מיידיי אבנים,
בקת"בים ובקבוקי צבע

154

פגיעים ביהודה ושומרון, 2020

עלייה של 156% בפגיעי בקת"בים ו-210% בפגיעי יידיי אבנים בין 2020-2021*

*השוואה בין ממוצע חודשי על פי נתון שנתי משנת 2020 לבין נתון חודשי מדצמבר 2021

מאפיין האירועים

אזרחים

- (1) יידידי אבנים לעבר הצירים ממבטרים או מצידי הכביש לעבר נוסעים.
- (2) זריקות מתוך מבנים כגון בתי ספר או חצרות בתים לעבר רכבים או לעבר הולכי רגל.
- (3) זריקות מרכב נוסע.

חיילים:

- (1) זריקות לעבר חיילים במהלך הפרות סדר בנקודות חיכוך.
- (2) זריקות לעבר חיילים במהלך פעילות מבצעית.

מאפיין מידיי האבנים והמסיתים:

- (1) מסיתים מקומיים, עפ"י רוב בוגרים מעל גיל 20.
- (2) ארגוני שמאל קיצוני הנכנסים לכפרים ומעודדים מפגינים לצאת לאזורי חיכוך.
- (3) צעירים בגילאי 16-20, עפ"י רוב אל מול כוחות צה"ל.
- (4) צעירים בגילאי 10-20 לאורך הצירים.

פעילות צה"ל ומשטרה אל מול מידי אבנים:

- (1) פיזור
- (2) מארבי תפיסה
- (3) מעצרים בעקבות מידע מודיעיני, על פי רוב רק במקרי פגיעה
- (4) מארבי ירי אל מול זורקי אבנים בנקודות קבועות לאורך הצירים הראשיים

עיקרי האתגרים בפעילות:

- (1) זריקות אבנים מאזורים צפופים, מבצרים, אזורים משתנים וסיוע פנימי להימלטות.
- (2) ריבוי זירות אל מול כמות כוחות ומשימות.
- (3) ריבוי זורקים בנקודת אירוע אחד.
- (4) חוסר אפקטיביות מבצעית של האמצעים הצה"ליים אל מול התופעה.

(5) שחרור או אי המשך מעצר של הנתפסים.

(6) קושי בהפללה.

(7) הליך בירוקרטי סבוך וארוך בהגשת תלונה כלפי זורק.

(8) הוראות פתיחה באש מקילות כלפי זורקים (מסכן אך לא מסתכן).

פערים ענישתיים בין קביעת המחוקק לעונשים מצד בתי המשפט

למרות החקיקה המחמירה בנושא, ישנו פער בין העונשים שקבע המחוקק לעונשים הנהוגים בבתי המשפט האזרחיים והצבאיים. פער זה הינו אחד המרכיבים המוביל בין היתר למחסור בהרתעה, שתוצאתו הישירה הינה אותה עלייה חדה בשיעור האירועים בשנתיים האחרונות.

על מנת לעמוד על הפער בין העונשים הקבועים בחוק בגין עבירות זריקת אבנים ובגין עבירות זריקת בקת"בים לבין העונשים שניתנים בפועל על ידי בתי המשפט האזרחיים והצבאיים, סקרנו את נתוני הפרקליטות הצבאית הנוגעים לתיקים מסוג עבירות אלה בין השנים 2019-2020 (נקודתית בין 1/1/2019-12/10/2020).

סה"כ נפתחו 419 תיקי זריקות אבנים ו-262 בקבוקי תבערה, ומבדיקה השוואתית שערכנו עולה כי מדובר בשיעור הליכים משפטיים נמוך משמעותית משיעור ביצוע העבירות בפועל: במחצית הראשונה של שנת 2020 רק 21% מאירועי יידוי האבנים ו-33% מאירועי זריקת הבקת"בים המדווחים הסתיימו בכתב אישום.¹

מניתוח הנתונים עולה תמונה חמורה של הקלה משמעותית מצד בתי המשפט בעונשים בפועל לעומת העונשים הקבועים בחוק: עונשי מאסר נמוכים בכ-95% ממשך המאסר הקבוע בחוק.

זריקות אבנים: לעומת העונש הקבוע בחוק, 10 שנים או 20 שנה מאסר על עבירה מסוג זה, 11% מהתיקים נסגרים ללא עונש מאסר; ביתר התיקים עונש המאסר בפועל נמוך ב-92%-96% מהעונש הקבוע בחוק:

- קנס על סך 2,552 ש"ח בממוצע, הנמוך ביותר ע"ס 250 ש"ח בלבד, הגבוה ביותר ע"ס 8,000 ש"ח.
- תקופת מאסר על תנאי באורך ממוצע של 6.2 חודשים בלבד, הנמוך ביותר באורך 15 ימים בלבד, הגבוה ביותר באורך 3 שנים (בשני תיקים בלבד, בפער ניכר מיתר התיקים).
- תקופת מאסר בפועל באורך ממוצע של 8.3 חודשים בלבד, הנמוך ביותר באורך יומיים בלבד, הגבוה ביותר באורך 3 שנים (ב-5 תיקים בלבד, בפער ניכר מיתר התיקים).

זריקות בקת"בים: לעומת העונש הקבוע בחוק, בין 15-25 שנות מאסר על עבירה מסוג זה, 5% מהתיקים נסגרים ללא עונש מאסר; ביתר התיקים עונש המאסר בפועל נמוך ב-93%-96% מהעונש הקבוע בחוק:

- קנס על סך 3,000 ש"ח בממוצע, הנמוך ביותר ע"ס 500 ש"ח בלבד, הגבוה ביותר ע"ס 10,000 ש"ח.
- תקופת מאסר על תנאי באורך ממוצע של 12.85 חודשים בלבד, הנמוך ביותר באורך 15 ימים בלבד, בתיק אחד בלבד ניתנו 12 שנות מאסר על תנאי, בפער ניכר מהמקום השני הגבוה אחריו, שנתיים מאסר בלבד.
- תקופת מאסר בפועל באורך ממוצע של 13 חודשים בלבד, הנמוך ביותר באורך 3 ימים בלבד, הגבוה ביותר באורך 4.9 שנים (בתיק אחד בלבד, בפער ניכר מיתר התיקים).

יש לציין שהנסיבות שבהן חלק מהתיקים נסגרו ללא מאסר בפועל מצריכות בחינה אינדיבידואלית של התיקים.

¹ על פי נתוני הפרקליטות, במחצית הראשונה של שנת 2020 נפתחו 217 תיקי יידוי אבנים ו-94 תיקי זריקת בקת"בים, לעומת 1,033 ו-284 אירועים מדווחים בהתאמה, על פי סיכום מחצית ראשונה של שנת 2020 של ארגון "הצלה ללא גבולות".

פערי התמודדות

- (1) התלונות והעדויות של נפגעי העבירה שמוגשות בתחנות המשטרה השונות **אינן מועברות** ליחידות הפח"ע המשטרתיות והצה"ליות אשר עליהם מוטלות האכיפה בנושא.
- (2) **מחסור בחוקרים** ובזמינות חוקרים בהגשת תלונה במשטרה כנגד זורקי אבנים.
- (3) **העדר מידע מודיעיני עמוק ושיטתי** כנגד זורקי אבנים ושולחיהם בשל סד"ע וכ"א.
- (4) **מיעוט פעילות מעצר של כוחות צה"ל** כנגד זורקי אבנים בשל העדר מידע מודיעיני מפליל וכן בשל פערי כ"א אל מול כמות המשימות.
- (5) **חיילים לא מונחים להגיש תלונות**. במקום זאת, העבירה "נספגת" במסגרת פעילות הבט"ש של החיילים.
- (6) בשל הביורוקרטיה הסבוכה בהגשת תלונה ע"י חיילים ואזרחים, בתיקים המגיעים לבתי המשפט הצבאיים נאלצת הפרקליטות הצבאית לנהל משפטים אל מול אותם מחבלים כאשר בידם **תמונה חלקית בלבד** של האירועים ועם חוסר בראיות. לאור כך **הפרקליטות הצבאית נאלצת בתיקים רבים להגיע אל מולם אותם מחבלים לעסקאות טיעון מקלות**.
- (7) בבתי המשפט התגבשה עם השנים תרבות של **"מתחם ענישה מקובל"** לעומת העונש שקבע המחוקק, המבוסס על תקדימים בתיקים קודמים. רמת הענישה שבתי המשפט פועלים לפיה בהטלת העונש נמוכה איפוא משמעותית מהעונשים הקבועים בחוק. **כלל תיקי זריקת הבקת"בים שנבחנו נסגרו בהסדרי טיעון סגורים או פתוחים, לצד כלל תיקי יידוי האבנים שנבחנו** (פרט ל-3 בלבד, שנסגרו בהוכחות או בהודאה).

המלצות

- (1) ראשית, יש **להגדיר אזורים מסוימים כאזורים שבהם יידוי אבנים וזריקת בקת"בים ייחשב כניסיון להמית, ובכך לאפשר נקיטת פעולות הגנתיות, כגון ירי**, על מנת לנטרל את הסכנה הנשקפת. על פי החוק הישראלי יידוי אבנים על רכב נוסע מוגדר כפשע חמור המחייב גם תגובה חריפה למניעתו.
- (2) הגדרת אזורים מסוימים כאזורים שבהם יידוי אבנים וזריקת בקת"בים ייחשב **כפיגוע מסכן חיים וניסיון להמית**, ובכך לאפשר נקיטת פעולות הגנתיות כגון **ירי על מנת לנטרל** את הסכנה הנשקפת.
- (3) ריכוז מאמץ **למעצר מגייסי, מעודדי, ומכווני זורקי האבנים** וכן כנגד ארגוני שמאל קיצוני המעודדים הפרות סדר ומארגנים אותם.
- (4) **כל תלונה בגין יידוי אבנים או בקת"בים לא תיסגר עד לפחות שלושה חודשים מפתיחת התיק**. במהלך זמן זה תבצע יחידת המשטרה אשר אליה הוגשו התלונות התאמות מעת לעת ולכל הפחות פעם בשבוע, בין חשודים שנחקרו בגין פח"ע וטרור אבנים לבין תלונות התואמות להודעות החשודים, ותחבר בין התיקים.
- (5) הכנה של **מערכת מחשוב עם מסד נתונים** אשר תסנכרן בכל תיק חקירה בין נתוני המתלוננים, תאריכי האירועים, הודעות חשודים וכד'.

(6) הנהגת החמרה ממשית בעונשים המוטלים על מידי אבנים ובקת"בים ושאר עבירות טרור באמצעות גיבוש וחקיקת הוראות מיוחדות, בין היתר הכוללות עונשי מינימום הקבועים בחוק במנותק משיקול הדעת של בתי המשפט.

נספח א' – סעיפי החוק הרלוונטיים

להלן הפניה למספר הוראות חוק בישראל ובאיו"ש הנוגעות לעבירות של יידוי אבנים ויידוי בקת"בים. ההפניות אינן ממצות, ומניחות שלא נגרמה פגיעה או חבלה.

עבירת יידוי אבנים:

בתי משפט אזרחיים

חוק העונשין	332א. (א) המיידה או יורה אבן או חפץ אחר לעבר כלי תחבורה בנסיעה, באופן שיש בו כדי לסכן את בטיחותו של הנוסע בכלי התחבורה או את מי שנמצא בקרבת כלי התחבורה, או שיש בו כדי לפגוע בכלי התחבורה בנסיבות שיש בהן כדי לעורר פחד או בהלה, דינו – מאסר עשר שנים.
	(ב) המיידה או יורה אבן או חפץ אחר לעבר כלי תחבורה בנסיעה, באופן שיש בו כדי לסכן את בטיחותו של הנוסע בכלי התחבורה או את מי שנמצא בקרבת כלי התחבורה, במטרה לפגוע בנוסע או במי שנמצא בקרבה כאמור, דינו – מאסר עשרים שנים.

בתי משפט צבאיים (יהודה ושומרון)

צו בדבר הוראות ביטחון	212. הזרק דבר, לרבות אבן – (1) באופן הפוגע או עלול לפגוע בתנועה בנתיב תחבורה, או באופן שיש בו כדי לפגוע בכלי תחבורה, או באופן שיש בו כדי לסכן את בטיחותו של הנוסע בכלי התחבורה, או את מי שנמצא בקרבת כלי התחבורה, דינו – מאסר עשר שנים; (2) לעבר אדם או רכוש, בכוונה לפגוע באדם או ברכוש דינו – מאסר עשר שנים; (3) לעבר כלי תחבורה נוסע, בכוונה לפגוע בו או באדם הנוסע בו, דינו – מאסר עשרים שנים;
-----------------------------	---

עבירות הקשורות לבקת"בים:

בתי משפט אזרחיים

תקנות ההגנה (ראו מתחת לטבלה)	58. שום אדם לא – (א) יירה בכל כלי-יריה על כל אדם או על כל קבוצה של בני-אדם, או לכל מקום שבני-אדם עשויים להימצא בו, או (ב) יזרוק או יניח פצצה, רימון-יד או חפץ מבעיר מתוך כוונה לגרום מוות או חבלה לכל אדם או נזק לכל רכוש, או (ג) יישא כל כלי-יריה, תחמושת, פצצה, רימון-יד או חפץ נפיץ או מבעיר ללא תעודת-היתר שהוענקה בידי מפקד צבאי או מטעמו, או בדרך אחרת מאשר בהתאם לדבריה ולתנאיה של אותה תעודת-היתר, או (ד) יהיה חבר לכל קבוצה או חבר של בני-אדם, שחבר אחד או יותר מהם עברו, בזמן היותם חברים לקבוצה או לחבר, או עוברים עבירה על התקנות האלה. הענשה: מיתה או אותו עונש פחות מזה, אשר בית המשפט יצווה עליו.
חוק העונשין	ייצור בקת"ב 144. (א) הרוכש או המחזיק נשק בלא רשות על פי דין להחזקתו, דינו - מאסר שבע שנים. אולם אם היה הנשק חלק, אבזר או תחמושת כאמור בסעיף קטן (ג)(1) או (2), דינו - מאסר שלוש שנים. (ב) הנושא או מוביל נשק בלא רשות על פי דין לנשיאתו או להובלתו, דינו - מאסר עשר שנים. אולם אם היה הנשק חלק, אבזר או תחמושת כאמור בסעיף קטן (ג)(1) או (2), דינו - מאסר שלוש שנים.
	329. (א) העושה אחת מאלה בכוונה להטיל באדם נכות או מום, או לגרום לו חבלה חמורה, או להתנגד למעצר או לעיכוב כדין, שלו או של זולתו, או למנוע מעצר או עיכוב כאמור, דינו – מאסר עשרים שנים: (1) פוצע אדם או גורם לו חבלה חמורה, שלא כדין; (2) מנסה שלא כדין לפגוע באדם בקליע, בסכין, באבן או בנשק מסוכן או פוגעני אחר; (3) גורם שלא כדין להתפוצצותו של חומר נפיץ; (4) שולח או מוסר לאדם חומר נפיץ או כל דבר מסוכן או מזיק אחר או גורם לאדם שיקבל כל חומר או דבר כאמור; (5) מניח, בכל מקום שהוא, חומר מרסק או נפיץ או נוזל משתק; (6) זורק על אדם חומר או נוזל כאמור בפסקה (5), או משתמש בהם על גופו בדרך אחרת.

28. (א) העושה מעשה שהוא אחד מאלה, שיש בו משום הכנה לביצוע עבירה שהיא מעשה טרור, דינו – מחצית העונש הקבוע לעבירה, בלא החמרת הענישה הקבועה בסימן ב'; היתה העבירה כאמור עבירה שדינה מאסר עולם חובה, דינו – מאסר 15 שנים: (1) הכשרת מתחם או אתר לשם התאמתו לביצוע עבירה כאמור או לשם הימלטות לאחר ביצועה; (2) זיוף מסמכים לשם ביצוע עבירה כאמור; לעניין זה, "זיוף" ו"מסמך" – כהגדרתם בסעיף 414 לחוק העונשין; (3) הכנת אמצעים לשם ביצוע עבירה כאמור, לרבות כלי נשק, חומרים, מסמכים, אמצעי צילום והקלטה, תחפשות וכלי תחבורה, או החזקת אמצעים כאמור; (4) איסוף או העברת מידע לשם ביצוע עבירה כאמור; (5) הכשרת דרך, מעבר או מנהרה לשם ביצוע עבירה כאמור או לשם הימלטות לאחר ביצועה. (ב) לעניין סעיף קטן (א), אין נפקא מינה אם הפעולה כוונה לביצוע מעשה טרור מסוים או בלתי מסוים, או אם מעשה הטרור שהאדם השתתף בהכנתו תוכנן להתבצע על ידיו או על ידי אחר. (ג) מי שניסה לבצע מעשה כאמור בסעיף קטן (א), וחדל מהשלמת המעשה מתוך חרטה, כאמור בסעיף 28 לחוק העונשין, יחולו עליו הוראות אותו סעיף.	חוק המאבק בטרור
37. (א) העובר עבירה שהיא מעשה טרור, למעט עבירה כמפורט להלן, דינו – כפל העונש הקבוע לאותה עבירה אך לא יותר מ-25 שנים: (1) עבירה לפי חוק זה; (2) עבירה לפי סימן ב' או סימן ד' לפרק ז' לחוק העונשין; (3) עבירה שדינה מאסר עולם חובה. (ב) על אף האמור בסעיף 41 לחוק העונשין, העובר עבירה שהיא מעשה טרור שדינה מאסר עולם, ולא נקבע שהוא עונש חובה, דינו – מאסר 30 שנים. (ג) החמרת הענישה לא תחול על העונש המזערי הקבוע לעבירה. (ד) קבע בית המשפט כי אדם ביצע עבירה שהיא מעשה טרור או הרשיע אדם בעבירה כאמור, יציין זאת בפסק דינו.	

הערה: השימוש בתקנות ההגנה בבתי המשפט האזרחיים הוא מוגבל מאוד, וככל הניתן נעשה ניסיון לחפש עבירה אחרת שעשויה להתאים לנסיבות, למשל, בעניינו עבירת הצתה בחוק העונשין 448(א) (המשלח אש במזיד בדבר לא לו, דינו - מאסר חמש עשרה שנים; עשה כן במטרה לפגוע בנכס של המדינה, בנכס המשמש את הציבור, באתר טבע, בצמחיה או בבטחת דרי הסביבה או במטרה לפגוע בבני אדם, דינו - מאסר עשרים שנים).

בתי המשפט הצבאיים

תקנות ההגנה	58 שום אדם לא: (א) יירה בנשק אש כל-שהוא על כל אדם או על כל קבוצה של בני אדם, או לכל מקום שבני אדם עשויים להימצא בו, או (ב) יזרוק או יניח פצצה, רימון יד או חפץ מבעיר מתוך כוונה לגרום מות או חבלה לאדם כל-שהוא או נזק לרכוש כל-שהוא, או (ג) יישא כל נשק אש, תחמושת, פצצה, רימון יד או חפץ נפיץ או מבעיר ללא תעודת היתר שהוענקה בידי מפקד צבאי או מטעמו, או בדרך אחרת מאשר בהתאם לדבריה ולתנאיה של אותה תעודת-היתר, או (ד) יהיה חבר לכל קבוצה או חבר של בני אדם, שחבר אחד או יותר מהם עברו -בזמן היותם חברים לקבוצה או לחבר - או עוברים עבירה על התקנות האלה. הענשה: מיתה או אותו עונש פחות מזה, אשר יהיה בית המשפט עשוי לצוות עליו.
----------------	---

נספח ב' – פערים מספריים בין העונשים הקבוע בחוק לעונשים הנגזרים בפועל

תקופת הבחינה: 1 בינואר 2019 – 12 באוקטובר 2020

פער בין חקיקה לעונשים בפועל		העונש שניתן בפועל			העונש הקבוע בחוק	מס' התיקים	
עונש מאסר ממוצע בפועל לעומת לבין הקבוע בחוק	שיעור תיקים שנסגרים ללא מאסר בפועל	מאסר בפועל ממוצע	מאסר על תנאי ממוצע	קנס ממוצע (ש"ח)			
נמוך ב-92%-96%	11%	8.3 חודשים	6.2 חודשים	2,552	10-20 שנים	419	יידוי אבנים
נמוך ב-93%-96%	5.8%	13 חודשים	12.85 חודשים	3,000	15-25 שנים	262	זריקת בקבוק תבערה

* יידוי אבנים: 376 מתוך 419 מסתיימים עם עונש מאסר (89.7%), 32 מהם עם יותר מעונש מאסר אחד
זריקות בקת"בים: 248 מתוך 262 מסתיימים עם עונש מאסר (94.6%), 29 מהם עם יותר מעונש מאסר אחד

** נתוני הפרקליטות הצבאית

פירוט הליכים בהם קטגוריית אישום מרכזי- זריקת חפץ מבעיר 2019-2020

פירוט הליכים בהם קטגוריית אישום מרכזי- יידוי אבנים 2019-2020